

Skatteutskottets yttrande 2021/22:SkU4y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 16 september 2021 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som har redovisats i en promemoria som tagits fram inom konstitutionsutskottets kansli. Konstitutionsutskottet vill särskilt att utskotten kommenterar och bedömer vissa angivna frågor.

Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2021/22 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen den 1 januari–31 december 2020.

I yttrandet redovisar skatteutskottet sina kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) som uppgift att pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2021/22 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i utskottet genom protokollsutdrag eller i kammaren genom ett motiverat yttrande efter förslag i ett utlåtande från utskottet, den 1 januari–31 december 2020. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Under samma period genomförde riksdagens utskott totalt 81 subsidiaritetsprövningar.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande kommentarer och bedömningar:

1. En kommentar till det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2020 jämfört med 2019 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En samlad bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. Kommentarer om i vilken utsträckning utskottet använder sig av Ipex (Interparliamentary EU information exchange) och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner eller om utskottet haft några kontakter med sina motsvarigheter i andra nationella parlament för inhämtande och utlämnande av information.
5. Kommentarer till hur covid-19-pandemin har påverkat utskottets möjlighet att genomföra subsidiaritetsprövningarna vid undantag från åttaveckorsfristen.
6. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Skatteutskottets subsidiaritetsprövningar under 2020

Skatteutskottet prövade tio utkast till lagstiftningsakter under 2020. Utskottet ansåg i samtliga fall att utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag. Utskottet lämnade alltså inget utlåtande under 2020.

Sex av utkasten grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter. Fyra utkast grundade sig på artikel 349 som innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU. Två utkast grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. För två av utkasten anges den rättsliga grunden vara både artikel 113 och artikel 115 i EUF-fördraget.

Utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2020 prövade skatteutskottet 76 utkast till lagstiftningsakter. Majoriteten av utkasten (40) grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter, och 17 av utkasten grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. 16 av utkasten grundade sig på artikel 349 i EUF-fördraget som innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU. Sex av utkasten innehöll förslag om tullsamarbete och lika många gällde tillnärmning av lagstiftning grundad på artikel 114 i EUF-fördraget. Två rörde gemensam handelspolitik. Ett utkast gällde administrativt samarbete och ett gällde bekämpning av bedrägeri.

Skatteutskottet har i sitt yttrande 2017/18:SkU5y Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen redogjort för de utlåtanden som lämnades under perioden den 1 december 2009–31 december 2016. Totalt lämnade skatteutskottet tolv utlåtanden under denna tid. Under 2017–2020 lämnade utskottet inga utlåtanden.

Utskottets kommentarer

Utskottet redovisar följande kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Fråga 1

Utskottets beredningsområde har direkt anknytning till EU:s regelverk. Antalet prövningar inom utskottets område har tidigare varit lågt, men under 2016 ökade antalet ärenden i utskottet. Av åtta ärenden 2016 utmynnade sex i motiverade yttranden. Ökningen under 2016 sågs som en följd av OECD:s arbete med att bekämpa urholkning av skattebasen och överföring av vinster,

BEPS-programmet (Base Erosion and Profit Shifting). Under 2017 behandlades tio ärenden, men inget resulterade i något motiverat yttrande. Under 2018 var antalet subsidiaritetsärenden i utskottet högt (15), och antalet har aldrig varit högre. Antalet ärenden under 2019 var däremot det lägsta sedan 2015, fem stycken. Under 2020 var antalet prövningar tio stycken. Drygt hälften av dem rörde indirekt beskattning, vilket är normalt. En av dessa och ytterligare tre gällde åtgärder med anledning av covid-19-pandemin.

Fråga 2

På skatteområdet krävs enighet bland medlemsstaterna, vilket kan medföra justeringar och fördröjningar av förslagen innan dessa blir till EU-lagstiftning. Medlemsstaterna har således möjlighet att bättre värna sin suveränitet på detta område än inom andra politikområden. Utskottet lämnade under 2019 (utl. 2018/19:SkU24) kritiska synpunkter på kommissionens meddelande om ett mer effektivt och demokratiskt beslutsfattande inom EU:s skattepolitik (COM(2019) 8). Kommissionen har föreslagit ett ändrat beslutsfattande i skattefrågor genom en övergång från beslutsfattande med enhällighet enligt det särskilda lagstiftningsförfarandet till kvalificerad majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Enligt utskottets mening skulle detta innebära att den nationella suveräniteten i skattefrågor luckrades upp, vilket utskottet även fortsättningsvis motsätter sig. Utskottet upprepade sin kritiska inställning 2020 (utl. 2020/21:SkU15) med anledning av kommissionens meddelande om en handlingsplan för rättvis och enkel beskattning till stöd för återhämtningsstrategin (COM(2020)312).

Fråga 3

Kommissionen lämnade motiveringar i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i de ärenden som utskottet prövade under den nu aktuella tidsperioden.

Fråga 4

Informationen i Ipex har använts vid något tillfälle, men den är i regel varken fullständig eller särskilt relevant när utskottet behandlar subsidiaritetsärenden. Detta är naturligt eftersom alla parlament i medlemsländerna arbetar inom samma tidsram. Utskottet håller däremot löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner och anser att denna möjlighet att skaffa information är mycket värdefull. Utskottet har inte haft några direkta kontakter med andra parlament för informationsutbyte.

Fråga 5

Utskottet har inte gjort några prövningar där undantag gjorts från åtta-veckorsfristen.

Fråga 6

Utskottet har inga särskilda kommentarer till hur subsidiaritetsprövningarna fungerar.

Stockholm den 11 november 2021

På skatteutskottets vägnar

Jörgen Hellman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jörgen Hellman (S), Per Åsling (C), Niklas Wykman (M), Helena Bouveng (M), Eric Westroth (SD), Borian Åberg (M), David Lång (SD), Hampus Hagman (KD), Anna Vikström (S), Gulan Avci (L), Anne Oskarsson (SD), Kjell Jansson (M), Vasiliki Tsouplaki (V), Eva-Lena Jansson (S), Kristoffer Lindberg (S), Margareta Fransson (MP) och Marie Granlund (S).